

ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК (ЕЗИКОВА КУЛТУРА)

Целта на изпита по български език е да се проверят и оценят системните знания на кандидат-студентите в областта на съвременния български книжовен език, както и умението им да съставят авторски текст по поставена тема.

Изпитният вариант включва две части. Първата част е тест по езикова култура, който съдържа 30 задачи. За всяка една от тях само един от посочените четири отговора е верен (или грешен) и трябва да бъде отбелязан с кръгче в бланката за отговори след внимателно прочитане на общото условие. При посочване на повече от един отговор задачата се смята за грешно решена.

Първите 15 задачи са правописни. Включените думи и словосъчетания са с ясна структура, точно отразяват правописната норма и не се нуждаят от контекст. Следващите задачи (16-21) включват граматични грешки при употребата на пълен и кратък член, неправилно членуване и съгласуване, грешки при употребата на бройната форма, местоименията, неправилна замяна на глаголните времена и др.

Задачите с номера от 22 до 30 са за проверка на пунктуационните умения.

18 верни отговора се оценяват за среден (3,00), 19 - среден (3,25) и т.н.

Втората част от изпита е творческа. Кандидат-студентът трябва да избере една от двете посочени теми, които са с обществено-политическа, социално-икономическа или житейска тематика, и да напише прозаичен текст (без ограничение в избора на жанра). Текстът трябва да бъде завършен, композиционно единен, четливо и грамотно написан, с обем 2-3 страници.

Общата оценка е средноаритметична от оценките на първата и втората част.

Изпитът е с продължителност 4 часа.

ЛИТЕРАТУРА

1. Нов правописен речник на българския език. С.: БАН -Институт за български език. Хейзъл, 2002.
2. Граматика на съвременния български книжовен език под ред. на Д. Тилков, Ст. Георгиев и К. Попов. С.: БАН, т. 1., 1982, т. 2. и 3., 1983.

ПРИМЕРЕН ВАРИАНТ

I. ТЕСТ

Заградете с кръгче в бланката за отговори знака на реда, в който няма допусната правописна грешка (общо условие за задачи с номера от 1 до 15):

1. А/ главозамаени, закрепели, бляснаха, всячески;
Б/ буквоядец, железодобивен, пълзехме, врекнали;
В/ изпищели, просяци, престарялостта, заблеяни;
Г/ мляснах, поляли, верно, тинтяви.
2. А/ небце, отсек, бележка, кадетски;
Б/ поткуп, автограф, сдружение, допинк;
В/ изтеричен, потърпевш, одвъд, колибка;
Г/ колабс, подстрекател, огризки, делидбен.
3. А/ изтапанчвам се, локумджийски, изнодвач, милинка;
Б/ дабрава, боквално, сръдня, скубеш;
В/ ацетон, осигуровка, зехтин, бърсалка;

Г/ малиби, брутален, елъстичен, бакелит.

4. А/ преобладава, пресмехулник, украсителен, упорочих;
Б/ пререкание, убословеност, преспособя, уталожих;
В/ преготовлявам се, припълвам, овалвам, умолявам;
Г/ освиркахме, уединение, придирчив, прииска ни се.

5. А/ предани, свежестта, оттегляне, дълбокомислено;
Б/ изгнанничество, раззеленей, жертвоготовността, поданици;
В/ двусмислено, комшулук, подлостта, военнизиран;
Г/ стекоха се, площта, пеенка, едновременно.

6. А/ накълцаха, подвързан, дипломиращи се, блатясал;
Б/ почешът се, напънъти, хълцукащи, закътани;
В/ задигнати, хъркъщ, гъбсаха, ръждясъли;
Г/ дебютиращ, премълчът, пъпчасал, наказъни.

7. А/ мораториом, нататак, добавъчен, щуротии;
Б/ опърничъви, върволяк, ребоси, мозъчна;
В/ бакалавар, грохут, противоположен, котешки;
Г/ визуален, туризъм, мравуняци, булчински.

8. А/ сияние, церемониялен, океански, акация;
Б/ филиял, екваториален, галерия, влиятелност;
В/ агитацията, пиявица, бактериална, агенция;
Г/ принципно, излияние, реанимацията, демокрация.

9. А/ изстинал, предвид, нацистки, чарлистон;
Б/ витцеконсул, джолан, стрестнат, напръстник;
В/ разраснал, изящност, войнствен, фойе;
Г/ съприкосновение, власници, хонландски, перспективен.

10. А/ асамблея, жакет, компас, сешоар;
Б/ конфигурация, натрапничев, извлека, конпрес;
В/ ембрион, задюдукам, инпровизатор, крайщници;
Г/ лехен, ембарго, проевявам се, насекат.

11. А/ дисидентски, бейсбол, асиптичен, канцерогенен;
Б/ дуализам, теоретичен, анджък, диспутирам
В/ енциклопедия, мускулатура, вегетарианци, апстрахирам
Г/ инвестиции, португалско, ветеринарят, евакуация.

12. А/ пълнителят, чорлю, строиме, чувствавам;

Б/ бръснарят, неин, криволичещ, блокирам;

В/ мафиот, кюше, пометох, тества;

Г/ пропорции, затвърждавам, разбалансирам, механизъмът.

13. А/ десет-месечна, аграрикономист, вариклечко, старшина школьник;

Б/ светлорозов, наркопласьор, кускус, търговско-промишлен;

В/ кинозвезда, полу-фабрикати, Емилиян-Станевите, асистент-режисьорски;

Г/ писател сатирик, лъжепатриот, голмайстор, диско-маратон.

14. А/ тинтири-минтири, най-умея, докрая, еди-кого;

Б/ алангле, ей-гиди, тутак си, не доумявам;

В/ каещ се, поначало, не допускам, по умник;

Г/ дане би, чикчирик, по-знаещ, отгук-оттам.

15. А/ волтова дъга, Парижката Комуна, Венера Милоска, Символизъм;

Б/ Диарбекир, данколовци. Бяла Слатина, Капитан Райчо;

В/ Северна полярна окръжност, Рождество Христово, Вартоломеева нощ, Световен Съвет на мира;

Г/ Йоан Златоуст, Искърско дефиле. Светия Синод, Българска Земеделска банка.

Заградете с кръгче в бланката за отговори знака на изречението, в което има допусната граматична грешка (общо условие за задачи с номера от 16-21);

16. А/ При Алеко Константинов пътеписът рязко се отдалечава както от етнографското четиво, така и от мемоара.

Б/ Писателят се дистанцира от всякакви морални устои, на които според критиката не е чужд дори трезвият Елин Пелин.

В/ На фона на българското село в периода между двете войни, периода на най-голямо социално разслоение, белетристът прави дълбока психоанализа на своите герои.

Г/ Както твърди критиката, образа на Юрталана завършва един продължителен процес.

17. А/ Славейков принадлежи на практическата и теоретическата педагогика толкова, колкото и на историческата наука.

Б/ Вложеният автобиографизъм защитава единството на родното и всечовешкото начало.

В/ Идейно-художественият и нравствено-психологически строй на творбата играят основна роля.

Г/ Този зрак на слънцето в дивия и негостоприемен дол върна Илия към думите на отец Гавраил.

18. А/ Освен Драгота и игумена в манастира имаше още трима калугери, неуди селяци.

Б/ Тая пролет - има-няма шест-седем месеца оттогава - хаджи Емин, един от татарските султани, беше излязъл на лов.

В/ В кръчмата имаше само двама-трима селяни, които се обърнаха, както седяха, и го погледнаха.

Г/ Той изпрати с нея двамата си синове, родени от нея, двама снажни и яки момъка.

19. А/ Музикалното и поетичното изпълнение плениха слушателите.

Б/ Добротата и съчувствието ѝ го успокояваше.

В/ Госпожо, бихте ли изчакала да донесе документите?

Г/ Не само емиграцията, но и народът вече осъзнава необходимостта от решителни действия.

20. А/ Алеко прави читателя свой спътник, включва го I пътешествието и не го изпуска от погледа си.

Б/ И ако твърде често писателят, у който хуморът е вродена черта, е принуден да става язвителен, то е, защото животът крие за него повече злини, отколкото добрини.

В/ Първоначално Й. Йовков се учил в родното си село и в Русе където вторият му брат работел в митницата.

Г/ Сказанието за Стефан Цоцкин, споменът за когото е свързан с исторически събития, се преплита с легенди и сказания за далечни времена

21. А/ Дотогава в Чифуткьой той вършел овчарлъка си, а малкия! Данко прекарвал летните си ваканции на къшлата на баща си.

Б/ Йовков много четял и ходел с рубашка като Лев Толстой.

В/ Храниха се на едно място, пийнаха по малко ракия от павурчето и пак продължиха пътя си.

Г/ Не беше мислел, че толкова много ядове и грижи ще се стоварят на главата му.

Заградете с кръгче в бланката за отговори знака на реда, в който няма допусната пунктуационна грешка (общо условие за задачи с номера от 22-30);

22. А/ Цялата му глава, едра с побеляла коса, с настръхнали, също тъй побелели мустаци, приличаше на главата на лъв и усмивката около очите му можеше само да измами човек.

Б/ Една малка вратичка се отвори отстрана и в кръчмата влезе висока стройна мома.

В/ Най-често те вземаха скритом боя от бакалницата на Сарандовица и боядисваха бялата му брада, кога червено, кога зелено, кога пък на няколко цвята.

Г/ Той беше нисичък, тантурест с рошави мустаци, едното му око - разкривено от стара заздравяла рана.

23. А/ Ако пък, Стойо, се случи да те ударят, ще отидеш, където ти казах.

Б/ - Я чуй, бе адаш - каза Калмука, - на колко години си?

В/ Витане! Витане! Добре дошъл бе гостенино!

Г/ Щом стигнем, Керане, ще отидете на доктора, ти ще си покажеш ръката, а, ти Стойо, покажи къде си ръгнат.

24. А/ Матаке от Преселци, един от най-богатите селяни по тия места се връщаше от Балчик, дето беше ходил на скеля.

Б/ Сред тоя баскън тук, в хана, Реджеб се настърви и се увълчи още повече.

В/ Снажна, каквато беше майка ѝ, понапълняла и като че ли още по-разхубавяла тя работеше сръчно, пъргаво, като че отдавна беше свикнала на тоя труд.

Г/ А зад тезгяха, сред пушека и мъглата на печените наденици, стоеше Сарандовица снажна, мъжествена, хубава и в напредналата си възраст.

25. А/ Николай Стефанов Йонков казват бил другият човек с перо в ръката от тази известна жеравненска фамилия.

Б/ Кучето побесня, дето се казва и трябваше да се убие.

В/ Най-чудното у него беше туй, че едното му око - види се - беше прикрито с парче кожичка.

Г/ Разбира се по бледото ѝ и малко измъчено лице още се познаваше премеждието, което беше прекарала.

26. А/ И как очите ѝ лъщят и как лицето ѝ цъфти като божур!

Б/ А той седна на мястото си и никого не погледна, макар че всички гледаха него.

В/ Страшното сътресение беше пробудило всичката му скрита сила, той прибираше едно-друго подигаше сам невероятни тежести, мълчеше и не приказваше с никого.

Г/ Дали прозорецът е бил отворен или пък в уплахата и отчаянието си тя го е отворила, не се знае, но тя вече се прехвърляла през него.

27. А/ Ако имаше други в кръчмата, и на тях щяха да поръчат.

Б/ Нивата, за която ставаше дума беше на Исьоренския чифлик.

В/ Някой беше го ядосал и Велко, както държеше стола зад гърба си обърна се и го хвърли.

Г/ Увлечеше ли се пък, за да предизвика по-голямо внимание и да подчертае това което говореше, той имаше обичай да мушка събеседника си, да му дърпа ушите, да го чука по носа.

28. А/ В хана можеше да става, каквото си ще, той не обръщаше внимание на нищо.

Б/ Обърнах се, един човек се отделяше из мрака до сградата, дето навярно беше се таил досега.

В/ Когато най-сетне дошли, какво да видят: под всяка талига -локва, а от солта- ни помен.

Г/ А Захария се разприказва, чак когато сложиха софрата, за да ги гостят - беше станало обяд.

29. А/ Вълчан се обърна и не знаеше, кому по-рано да отговори.

Б/ Често се обръщаха, чумереха вежди и само гледаха с кого да се счепкат.

В/ Какво говорят за него хората Бодура знаеше, но малко го беше еня.

Г/ Серафим я слушаше как хълца и как вие като пребита.

30. А/ Тя излезе от тезгяха, спря се сред кръчмата и като тури запретнатите си ръце на кръста, и се усмихна с оная дяволита усмивка, която веднага се появяваше на лицето ѝ, каза...

Б/ Както си мислеше тъй, той забеляза, че е близо до Иланлъшката гора, която макар да беше малка и рядка гора, все пак беше опасно място и тъкмо тук ставаха обирите.

В/ Но две неща си оставаха постоянни и неизменни в хана: винаги заварвахме там учителя от Сърнино, който уж приказваше със Сарандовица, а всъщност изпод око дебнеше кога ще се отвори малката вратичка, и Калмука, който дремеше в кьошето си.

Г/ Казаха, че, когато Сарандовица отишла да прави кафе на учителя пратила него да отиде вкъщи.

II. НАПИШЕТЕ ТЕКСТ С ОБЕМ 2 - 3 СТРАНИЦИ, КАТО ИЗБЕРЕТЕ ЕДНА ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ТЕМИ:

1. Пари; пари и пак пари.

2. Който не върви напред, върви назад.

ОТГОВОРИ НА ТЕСТА: 1/ В, 2/ А, 3/ В, 4/ Г, 5/ А, 6/ А, 7/ Г, 8/ В, 9/ В, 10/ А, 11/ Г, 12/ Б, 13/ Б, 14/ В, 15/ Б, 16/ Г, 17/ В, 18/ Г, 19/ В, 20/ Б, 21/ Г, 22/ Б, 23/ А, 24/ Б, 25/ В, 26/ Б, 27/ А, 28/ В, 29/ Б, 30/ В.